

Vážení čtenáři,

Jaro pomalu přebírá svoje otěže, vrací nám energii i úsměv do tváře. Po Popelčíně středě se ohlédneme ještě za plesovou sezónou, Dagmar Tichá Vám nabídne malou reportáž z 10. koštu slivovice v barokní sýpce v Luděřově, čeká na Vás pokračování Fortovin. Jiří Šafránek Vás naučí krmit vodní ptáky, atraktivní bude Bystřický masopust se zabijačkou, Klub českých turistů Jaroměřice pořádá turistický pochod jarní přírodou, v Konici

připravují výuku country tanců i dobrovolnickou akci Uklidme Konici. Na hradě Šternberk byla zahájena návštěvnická sezóna, vycházka SEV Prostějov bude směřovat do lužních lesů kolem Litovle. V předstihu Vás pozveme na Audienci do Brandýsa. V barevné verzi můžete náš měsíčník sledovat na www.kcolomouc.cz. Šťastný vstup do Měsíce probuzení přeje

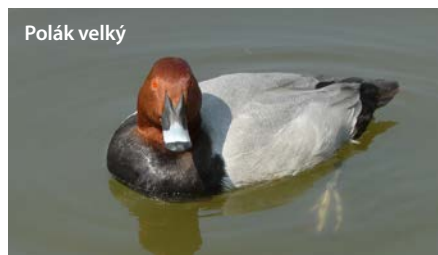
Redakce

- Drobné památky Výšovic
- Ptákem roku 2025 je konipas horský
- Ptačí hodinka
- Ekocentrum Iris
- Knihovna města Olomouce
- Fortoviny
- Poslední zahrada pozemských rozkoší
- Akce ve Velké Bystřici
- TIC Konice v březnu
- Antické báje a mýty na hradě Šternberk
- XI. ples Koruny České

Když udeří mrazy, někteří vodní ptáci přilétají za potravou i do měst. Víte, jak správně přikrmovat vodní ptáky?

V únoru je většina rybníků pod ledem, vodním ptákům ubývají přirozené zdroje potravy a proto přilétají na řeky ve městech. Dobře vědí, že je zde tepleji a navíc jim tam lidé nosí potravu.

Jde především o labuť velké a kachny divoké. Ojedinelé se zde objevují i lisky černé, rackové chechtaví, poláci velcí nebo chocholačky. Velmi vzácně i hvíz-

Polák velký

Racek chechtavý

dáci euroasijské, ostralky štíhlé, slípky zelenonohé nebo kachničky mandarínské.

Někteří lidé chodí vodní ptáky přikrmovat, a proto je dobré připomenout, že nejvhodnější potravou jsou, podle odborníků z Moravského ornitologického spolku, semena pšenice, loupaný oves nebo kukuřice, slupky jablek a zbytky listové zeleniny.

V menší míře lze použít i kousky nakrájeného nebo rozlámaného vysušeného bílého pečiva

a chleba. V žádném případě na nich nesmí být plíseň nebo sůl, ptáci by se mohli přiotrávit a uhynout. Někteří odborníci nedoporučují přikrmovat vodní ptáky pečivem, ale chovatelé vodní drůbeže na to mají opačný názor.

Labuť často vychází i na břeh za lidmi s krmením. Toho využívají ornitologové k odečtení jejich kroužků, aby zjistili, odkud k nám přiletěli. Nejčastěji mají čes-

ké kroužky, ale občas i polské, slovenské, německé nebo chorvatské. Pokud se vám podaří vyfotit nebo odečíst ornitologický kroužek, případně krční límeček, tak dejte vědět ornitologům. Budou vám vděční za pomoc při mapování jejich zimovišť.

Text a foto: Jiří Šafránek

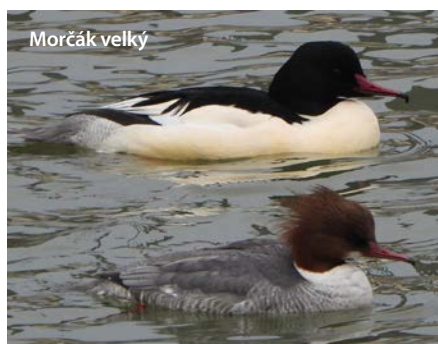
Zdroje informací:

http://www.oldwww.mos-cso.cz/pdf/letak_prikrmovani_2008.pdf

<https://avifauna.cz/krmit-kachny-chlebem-jasna-otazka-s-nejasnou-odpovedi/>
<https://www.birdlife.cz/zapojte-se/pomoc-ptakum/prikrmovani/prikrmovani-vodnich-ptaku/>

Labuť zpěvná

Morčák velký

Kachnička mandarínská

Prostějov jih Drobné památky Výšovic

Vesnice Výšovice leží v téměř bezlesé krajině, asi 6 kilometrů jižně od Prostějova. Její katastr má tvar pootočené vysoké boty s ostruhou. Většinu mírně zvlněného území tvoří úrodná pole. Jeho středem protéká potok Vřesůvka. Vede tudy silnice z Prostějova do Němčic nad Hanou. Území bylo osídleno již neolitickými zemědělci, jsou zde archeologické nálezy z jejich pobytu.

První zmínka o obci pochází z roku 1348, kdy je zde zmíněno věno Žofky z Náměště. Název Výšovice je vysvětlován od místa, kde bydlí lidé „na viši“ – na místě, kde rostou višně. Až do roku 1924 zněl jejich název Vejšovice. Původně ves patřila vladykům z Výšovic. V roce 1367 ji získal Albrecht ze Šternberka, který byl tehdy biskupem v Litomyšli. Od roku 1373 patřily augustiniánskému

klášteři ve Šternberku, pro nějž to bylo výhodné a výnosné místo. Měli zde panský dvůr a zámek, který sloužil také jako letní sídlo. Za jejich působení byl také postaven nynější kostel sv. Vavřince. Když byl v roce 1784 klášter zrušen, získal obec Náboženský fond. Poté se majitelé střídali, patřil k nim Martin Strouhal, arcivévoda Ferdinand Modenský, administrátor Till, rodiny Weberů a také Primavesiů. Posledními majiteli byl rod Klobusů. V roce 1796 vyhořela celá obec i kostel. Poté se konalo prosebné procesí vesničanů do poutního kostela v Křtinách, kam nesli votivní obraz hořící vesnice. Obraz Vejšovic tam můžeme vidět i dnes.

Uprostřed mírně se svažující návsi stojí dominanta Výšovic – pěkný barokní kostel sv. Vavřince s vysokou věží zvonice. Byl postaven v letech 1747 – 1748 podle projektu architekta Domenica Martinelliho. Nad vchodem je umístěna kamenná kartuše se dvěma erby a nad nimi je soška svatého Vavřince. Celý areál kostela je obehnan kamennou opěrnou zdí, která ohraničovala původní starý hřbitov a je hodnotnou součástí barokního areálu z poloviny 18. století. Pod kostelem se nachází barokní fara z roku 1766. Vedle kostela stojí rozsáhlý areál bývalého panského dvora se zámek. Zámek si

Průčelí kostela sv. Vavřince

Pohled na zámek

Portál zámku

Drobné památky Výšovic

Socha sv. Jana Nepomuckého z r. 1856

Kamenné erby a sv. Vavřinec nad vchodem do kostela

Kamenný kříž z roku 1855 před kostelem

postavili augustiniáni v roce 1755, po požáru v roce 1796 byl empírově upraven. V průjezdu můžeme vidět erb rodu Klobusů a latinský nápis, který v překladu říká: „Kdysi jako obydlí postavil nechal představený opat šternberský, jako ochranu pravé nepřetržitosti Tvé Kriste“. Nad kamenným portálem jsou umístěny dva erby a místnostech zámku se zachovaly nástropní malby. Podle místní pověsti je zámek propojený podzemní chodbou s nedalekým kostelem. Za areálem zámku a bývalého dvora je možno vidět částečně zachovalý zámecký park, který dříve zdobila kašna a železné altány. Dnes tu můžeme vidět obrovskou studnu, hlubokou 150 metrů, která slouží zemědělskému areálu.

Obec a její blízké okolí zdobí mnoho drobných památek. Patří k nim kamenný kříž a socha před vchodem do kostela. Kříž nechala postavit v roce 1855 Klára Zbořilka, výminkářka, zemřelá na cholera v roce 1855. Na podstavci má reliéf sv. Šebestiána. Vedle stojící sochu sv. Jana Nepomuckého na kamenném podstavci postavili o rok později Matouš a Františka Zatloukalovi.

V malém parčíku nad kostelem se nachází pomník 27 padlých mužů z první světové války, který byl odhalen 27. srpna 1922. Po druhé světové válce byl blízko něj 13. května 1951 postaven nový pomník věnovaný Sovětské armádě. Po roce 1968 na něm byla opakovaně strhávána rudá hvězda a tak potom došlo k doho-

dě, že bude pamětní deska z novějšího pomníku umístěna na pomník padlých a nový pomník byl odstraněn.

U křížovatky silnic v horní části vesnice, u bývalé hospody, stojí kamenný kříž, jež nechali postavit dobrodinci z obce v roce 1875. Hodnotné kamenosochařské dílo postavené v novogotickém stylu je chráněno jako Nemovitá kulturní památka. Další kamenné kříže najdeme u silnic do Bedihošti, který postavili v roce 1902 manželé František a Marie Látalovi a u silnice do Skalky, postavený v roce 1892 Karlem a Františkou Mlčochovými. Na novém hřbitově, založeném nad obcí u silnice v roce 1830, se nachází kamenný kříž, postavený velebným pánem Fabiánem Chabičovským v roce 1874. Může-

Pomník padlým na návsi

Kamenný kříž z roku 1902 u silnice k Bedihošti

Kamenný kříž z r. 1875 u křížovatky

Drobné památky Výšovic

me tu vidět i pozůstatek hrobky části rodu Primavesiů, kterým patřil zdejší výnosný velkostatek. Hrobka byla bohužel zničena a dnes tu najdeme jen železné oplocení, které ji ohraničuje.

Další kříže a svaté obrázky se již bohužel nedochovaly. Kamenný kříž u rozcestí do Pivína je v rekonstrukci, kříže u silnic do Vřesovic a Kelčic zmizely, stejně jako kříže u polních cest do Dětkovic a Čelčic. Zato přibyl malý pomníček přímo na návsi, který je věnován dvěma mladíkům zemřelým tragicky 9. září 1995. Na hasičském skladišti je ještě zachovaná pamětní deska Františku Karhánkovi, který zahynul v roce 1943 v Osvětimi.

Farníci z okolních vesnic měli v minulosti pro místní obyvatele posměšné přізvisko – „Vejšovičtí volí“. Stalo se tak proto, že když se při kázání zdejšího pana faráře v kostele sedláci hlasitě bavili o ce-

Kamenný kříž na hřbitově

Pamětní deska věnovaná Františku Karhánkovi

nách dobytka a svých volů, farář hlasitě zvolal „Hoří“. Všichni ztichli a on jim řekl: „Hoří láska ke svatému Vavřinci – vy Vejšovičtí volí!“

Krajina v okolí Výšovic se hodně změnila. Zmizely studánky Blechůvky nebo Pod Brudkami, stejně jako sirný pramen u zámku. Při hledání památek však můžete vidět zajímavé výjevy v zimní krajině, jako mě se poštěstilo vidět na poli deset kání, trhajících zbytky zajíce. Zato višně jsem tu neochutnal, možná proto, že byla tuhá zima.

Ján Kadlec

Pohled na Výšovice v zimě

Kamenný kříž u silnice ke Skalce

Pomníček tragické nehody z r. 1995

Olomouc třídí odpad,

Papír

Nebezpečné odpady

Nápojové kartony

Plasty

Sklo

- sbíráme,
- separujeme,
- recyklujeme

přidejte se také vy...

Moravský ornitologický spolek – středomoravská pobočka ČSO

Bezručova 10
750 02 PŘEROV 1
Česká republika

tel.: +420 776 746 980 – nonstop
tel.: +420 606 324 763 – kontaktní osoba pro média
e-mail: info@mos-cso.cz

Bankovní spojení: 32434831/0100
www.mos-cso.cz

Ptákem roku 2025 je konipas horský

Výrazně zbarvený konipas horský je u nás poměrně běžným druhem, který se nevyhýbá ani blízkosti lidských sídel. Jeho život je spjatý s vodou. Nejčastěji na něj narazíme při procházce podél proudících toků, ale spatřit ho můžeme i u vodních nádrží. Lidová označení, jako třasořitka, třasolka nebo cacorka, odkazují na jeho neposedné pohupování dlouhým, štíhlým ocasem. Ohrožením jsou pro něj necitlivé zásahy do vodních toků, klimatická změna i šíření nepůvodních druhů organismů.

Praha, 11. února 2025. Česká společnost ornitologická (ČSO) vyhláší ptákem roku 2025 konipasa horského. Pomyslnou korunu mu předal rehek domácí. Udělením čestného titulu chtějí ornitologové představit veřejnosti méně známý, ale stále poměrně běžný ptačí druh a upozornit na význam přirozených vodních toků pro živočichy, lidi i krajinu. Obnova sladkovodních ekosystémů je jedním z klíčových bodů Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 a také nového Nařízení EU o obnově přírody. V Česku, kde technické zásahy zkrátily délku vodních toků zhruba o třetinu a významně snížily schopnost krajiny zadržovat vodu, je toto téma mimořádně aktuální.

Konipas horský
Foto: Tomáš Bělka

Titul pták roku uděluje ČSO zpravidla známým druhům, které lze potkat na mnoha místech republiky. „Konipas horský upřednostňuje především horské a kopcovité oblasti, které dávají vodním tokům potřebný spád a charakter řečišť, nevyhýbá se však ani nižším polohám, a tak na něj můžeme narazit téměř kde-

PTÁK ROKU 2025
KONIPAS
HORSKÝ

koli. V Polabí a v Dolním Povltaví, stejně jako na jihu Moravy, existují hnízdiště v nadmořské výšce dokonce nižší než 200 metrů nad mořem,“ říká Zdeněk Vermouzek, ředitel ČSO.

Poznávacím znamením všech konipasů je dlouhý, úzký ocas, kterým téměř neustále kývají nahoru a dolů. „Teorii proč to dělají, je více. Jedna říká, že se tak chrání proti útoku predátorů. Když konipas přistane na zemi, okamžitě zakmitá ocasem. Tento pohyb může upoutat pozornost predátora a vylákat ho z úkrytu, dokud je pták ještě ve střehu a může se vyhnout ulovení. Pokud se v okolí predátor nenachází, začne se konipas krmít a v určitých intervalech pohybuje ocasem pro případ, že by se v blízkosti přece jenom nějaký objevil. Další hypotézou je, že kýváním ocasem plaší sedící hmyz, kterým se živí,“ vysvětluje Lukáš Viktora z ČSO.

Konipas horský je již druhým ptákem z čeledi konipasovitých, který má v Česku titul ptáka roku. V roce 1999 ČSO vybrala konipasa bílého, který je známější a početnější než konipas horský. Konipas bílý je černobílý, konipas horský je mnohem pestřejší. Žlutou spodinu těla kryje shora popelavě šedý kabátek. Zpěv konipase horského tvoří řada krátkých, ostrých tónů, které jsou dobře slyšitelné i skrz zurčení vody.

Třasořitka, cacorka či pastyrečka

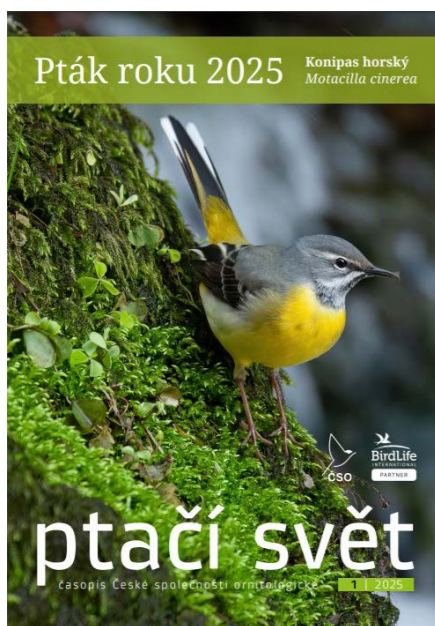
Kmitání ocasem je pro konipase tak příznačné, že na něj odkazují i lidové názvy. „Pojmenování třasořitka se vyskytovalo zejména na střední a východní Moravě, třasoprdelka v jižních Čechách, třasprdelka na západní Moravě a cacorka je doložena z Podkrkonoší. Další z pojmenování odkazují na jeho častý výskyt u vody nebo na pastvinách. Na mnoha místech se tak vžila pojmenování jako vodník, pastyrečka anebo právě konipas. U posledního slova však nelze vyloučit ani spojitost s vyhledáváním potravy v čerstvé oranici za oráčem, tj. „pase se za koněm,“ sděluje Petr Procházka z Ústavu obratlovců Akademie věd České republiky.

Konipasi horští přilétají ze zimovišť ve Středomoří ve druhé polovině března. „Svým partnerům i hnízdištím jsou věrní. Místo pro hnízdění si vyhledávají v blízkosti vody, ve výšce okolo 2 metrů nad zemí nebo nad vodní hladinou. Hnízdí v dutinách a skalních šterbinách, ale za vděk vezmou i puklinami vodních staveb a konstrukcemi lávek či mostů. Stavbu hnízda má na starost samice. Běžně snáší 5–6 vajec a pár může zahrnout dvakrát, výjimečně i třikrát do roka. O úspěchu hnízdění rozhoduje především počasí, které má vliv na dostupnost a množství potravy. Tu tvoří zpravidla hmyz, nicméně konipasi nepohrdnou ani pavouky, drobnými měkkými, koryši a v jejich jídelníčku

Ptákem roku 2025 je konipas horský

se mohou objevit i pulci obojživelníků či rybí potěr," zmiňuje Viktora.

Konipasí jsou úzce vázání na vodu. „Přesto, že mají specifické požadavky na prostředí, ve kterém nesmí chybět tekoucí voda, jsou schopni zahnízdit i na některých regulovaných tocích, pokud mají kamenité, štěrkové nebo betonové volně přístupné břehy. O jejich životní prostředí je však mohou připravit výstavby údolních nádrží, zatrubnění toků nebo klimatická změna přinášející dlouhodobá období horka s minimem srážek," vysvětluje Viktora.

Potenciálně ohrožující jsou také některé nepůvodní druhy rostlin a živočichů. „Zejména křídlatky japonské dokážou rychle zarůstat břehy toků, čímž znemožňují konipasům volný pohyb podél břehů, kde obvykle hledají potravu. Takovému prostředí se pak konipasí vyhýbají," dodává Viktora.

Jak můžeme konipasy podpořit?

Nabídneme konipasům dostatek hnízdních příležitostí. „Ocení zejména různé typy polobudek, které můžeme po dohodě s vlastníkem objektu umístit třeba pod lávky a mosty nebo na jiná místa v blízkosti vody chráněná před predátory. Při úpravách vodních toků a stavbě poldrů mysleme také na přírodu a nechávejme v nich přirozená koryta potoků a řek," apeluje Vermouzek.

Všimějme si přezimujících konipasů

Ačkoli je konipas tažný druh a drtivá většina jich tráví zimu v teplém Středomoří, každý rok v Česku malá část populace zimuje. „Proto vyzýváme veřejnost, aby v zimním období věnovala konipasům horským pozornost a zapisovala jejich pozorování do faunistické databáze Avif," vybízí Vermouzek.

S vyhlášením ptáka roku vydá ČSO zvláštní číslo časopisu Ptáci svět věnované konipasovi horskému.

Kontakty pro novináře:

Zdeněk Vermouzek, 773 380 285, verm@birdlife.cz

Lukáš Viktora, 777 579 542, viktora@birdlife.cz

Fotografie ke stažení na bit.ly/konipas-horsky. Použití možné s uvedením autorů.

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE

Konipas horský (*Motacilla cinerea*) je převážně velikosti vrabce z čeledi konipasovitých, kam kromě konipasů řadíme také lindušky. Kromě konipase horského se u nás můžeme setkat ještě se třemi druhy konipasů, jmenovitě s konipasem bílým (byl ptákem roku 1999), lučním a citronovým.

Samec i samice mají štíhlé tělo a nápadně dlouhý ocas. Nohy jsou hnědorůžově zbarvené. Dospělý samec má popelavě šedá záda a výrazně žlutou spodinu těla. V hnízdním období má hrdle nápadnou černou skvrnu. Samice má skvrnu šedou a její zbarvení je celkově tlumenější.

Konipasí horší na první pohled zaujmou svým dlouhým, štíhlým ocasem, kterým neposedně kmitají nahoru a dolů a méně často také do stran. Zpěv konipase je jednoduchý a monotónní, zato však dobře slyšitelný. Skládá se ze čtyř a více ostrých tónů, které jsou často doprovázeny méně intenzivním švitořením (<https://xeno-canto.org/538768>).

Konipase horského najdeme převážně ve vyšších polohách, ale narazit na něj můžeme i v nížinách, pokud je v blízkosti vhodné vodní prostředí. Hnízdí v dutinách a skalních štěrbinách, ale také pod římsami, v kamenných zdech nebo na konstrukcích lávek a mostů. Hnízdo bývá umístěno co nejbliže k vodě. Samice snáší obvykle 5–6 vajec. První snůška připadá

většinou na polovinu dubna, druhá snůška nejčastěji na polovinu května. Mláďata se líhnou průměrně po 13 dnech a rodiče o ně pečují dalších 12–13 dní. Po opuštění hnízda jsou mláďata ještě zhruba týden krmena rodiči. Samice pak staví nové hnízdo a dalších pár dní se svým potomkům věnuje pouze samec. Konipasí jsou hmyzožravci. Loví zejména hmyz vázaný na vodu, jako jsou jepice, střechatky, chrostíci, komáři, pakomáři nebo motýlice, a to včetně jejich larválních stádií. Nepohrdnou však ani pavouky, blešivci, drobnými měkkýši, pulci nebo rybím potěrem.

Konipas horský ve zkratce

Třída: ptáci

Řád: pěvci

Čeleď: konipasovití

Velikost: 17–20 cm

Rozpětí křídel: 25–27 cm

Lidově: třasořitka, třasolka, třasprdelka, cacorka, pliska, pliskva, podliska, konipásek

Odhad velikosti hnízdní populace v Česku: 20 000–40 000 párů

Odhad evropské hnízdní populace: 689 000–1 980 000 párů

Web ČSO věnovaný akci Pták roku: www.birdlife.cz/ptak-roku/

Ptáci hodinky se zúčastnilo rekordních 36 tisíc lidí. Krmítkům stále vládne sýkora koňadra

Praha, 13. února 2025. Do Ptáci hodinky České společnosti ornitologické (ČSO) se 10.–12. ledna zapojilo přes 36 000 sčítatelů, kteří odeslali více než 25 000 hodinových záznamů. Podobně jako loni pozorovali téměř 800 tisíc ptáků. Díky hojnému zapojení sčítatelů získala ČSO rozsáhlé údaje o početnosti a rozšíření jednotlivých ptačích druhů napříč Českem. Desítka nejčastěji pozorovaných druhů v čele se sýkorou koňadrou zůstává oproti loňsku neměnná. Kompletní výsledky jsou k dispozici na ptacihodinka.cz.

Již posedmé v řadě dobytla sýkora koňadra první příčku v žebříčku nejčastěji pozorovaných ptačích druhů na krmítkách. Podobně jako loni předčila ostatní návštěvníky krmítek co do celkového počtu pozorovaných jedinců, kterých bylo necelých 143 tisíc, tak i co do jejího plošného výskytu. „To je odlišný údaj, který nám říká, jak často byl druh zaznamenán. Např. frekvence 25% znamená, že druh byl zjištěn na čtvrtině sčítacích míst. Sýkora koňadra tak byla s frekvencí 85,7% pozorována na drtivě většině českých krmítek," vysvětluje Filip Tuháček, koordinátor Ptáci hodinky. „V závěsu za koňadrou se umístila její příbuzná sýkora modřinka, která obsadila 68,2% sčítacích míst. Jako třetí skončil kos černý, který byl zpozorován na 60,8% krmítkách," doplňuje Tuháček.

Co se týče celkového počtu jedinců, tak se na druhém místě za koňadrou umístil vrabec polní s 111 299 jedinci a hned za ním vrabec domácí s počtem 98 977 jedinců. „Vrabci sice nebyli spatřeni na tolika místech, ale když už se někde objevili, tak často ve velkých hejnech, a proto v početnosti předešli i výše zmíněnou modřinku nebo kosa," objasňuje Tuháček.

Ačkoli desítka nejčastěji pozorovaných druhů zůstává ve srovnání s loňským rokem neměnná, pořadím tentokrát zamíchal brhlík lesní, který se propadl o tři

celé příčky až na osmé místo. Pokles jsme ale zaznamenali také třeba u sojky obecné nebo u čížka lesního. „Rozšíření těchto druhů mohou ovlivňovat podobné faktory, například množství semen nebo teplota. Podobné výkyvy v minulých letech kopírovaly i další lesní druhy, například strakapoud velký nebo pěnkava obecná, u nichž ale letos k výraznějším změnám oproti loňsku nedošlo," komentuje Tuháček. Pokles v četnosti jsme tentokrát zaznamenali také u kosa černého. „Loni si kosi hodně polepšili a mohli jsme je pozorovat skoro na 70% krmítek. Letos jich je zase o něco méně, nicméně když se podíváme, jak se jeho početnost vyvíjela v průběhu minulých let, tak se nejspíše jedná jen o každoroční výkyvy. Každopádně i letošní Ptáci hodinka nám potvrdila, že se na severu republiky setkáme s kosem daleko častěji než na jihu Čech či Moravy," poznamenává Tuháček.

Zatímco některé druhy přiletěly na krmítka v menším počtu než loni, jiné naopak zaznamenaly nárůst. „Například dlask tlustozobý si v žebříčku pozorovaných druhů polepšil již podruhé v řadě a letos se vyhoupl o čtyři příčky nahoru až na 13. místo. Navíc jsme u něj zaznamenali i početnější hejna," dodává Tuháček.

Pravidelné sledování ptačích druhů může přinést ornitologům cenná data o tom, jak si vedou jejich populace z dlouhodobého hlediska. „Krásným příkladem je zvonek zelený nebo mlynařík dlouhoočasný. Ani u jednoho z druhů jsme nezaznamenali nějaký markantní mezigodní pokles nebo nárůst v populaci. V průběhu času však můžeme u zvonka pozorovat mírnou klesající tendenci. A u mlynaříka je tomu právě naopak. Ptáci hodinka nám tak dává do ruky skvělý nástroj, jak se o našich ptačích můžeme dozvědět ještě více," poukazuje na důležitost pravidelného sčítání Tuháček.

Klimatická změna zasahuje i do výsledků Ptáci hodinky, a tak se letos někteří sčítatelé setkali s druhy, které běžně na zimu odlétají do teplejších krajů. „Mezi tyto druhy patří zejména rehci domácí, pěnice černohlavé či holubi hrívnači, ale objevili se také jedinci konipase bílého či horského. Vedle již obvyklých čápů bílých byl překvapivě zaznamenán i zimující čáp černý. Sčítatelé, kteří se místo zahradních krmítek rozhodli sčítat ptáky u vody, se

pak mohli setkat například i se zimujícími lžičáky pestrými či husíci liščí," shrnuje Tuháček.

Ornitologové vyzývají veřejnost, aby se zapojila také do dalších programů občanské vědy ČSO. Do konce února se mohou lidé účastnit mapování zimujících rehků domácích. Informace o kampani naleznete na birdlife.cz/rehci-v-zime/. Pozorovat můžeme již také první navrátilce čápů bílých, kteří se však budou ponejvíce vracet až během března. Jejich přiletý i průběh hnízdění můžete zaznamenávat v programu Čapí hnízda na birdlife.cz/capi.

Jakákoli běžná i zajímavá pozorování ptáků mohou lidé celoročně zapisovat do faunistické databáze Avif na birds.cz. „Všimát si můžeme například zimujících konipasů horských, letošních Ptáci roku. Ti jsou sice tažný druh trávníci zimu ve Středomoří, nicméně malá část populace každoročně zimuje v Česku. Velmi cenná jsou pro nás také data o výskytu nemocných ptáků. Pokud narazíte na krmítka na nemocně vypadajícího jedince, je potřeba krmítka důkladně vydezinfikovat a alespoň na dva týdny přestat pokrývat," upozorňuje Tuháček. Formulář k záznamu ptačích chorob najdete také na birdlife.cz/choroby. „Dále nás zajímají nálezy mrtvých či zraněných ptáků u silnice, pod dráty elektrického vedení nebo pod skleněnými plochami. I v tomto případě můžete zadat pozorování do faunistické databáze, ideálně i s fotografií nalezeného jedince a jeho blízkého okolí," uzavírá Tuháček.

Další ročník Ptáci hodinky ČSO uspořádá 9.–11. 1. 2026.**Kontakty pro další informace:**

Filip Tuháček, tuhacek@birdlife.cz, 775 560 388

Dita Hořáková, horakova@birdlife.cz, 774 447 138

ČSOP – Ekocentrum Iris plánuje na únor tyto akce:

Lužní lesy kolem Litovle

středa 5. března

Výcházka nejen pro seniory povede do lužních lesů u města Litovel za sněženkami a bledulemi. Na zpáteční cestě si projdeme některou z městských naučných stezek. Ráno společný odjezd vlakem v 8:10 do Litovle (přes Senici n. H.), návrat opět z Litovle do 14 hod. Délka trasy asi 6 km. Poplatek 40 Kč.

Záhadné balvany v okolí Určic

středa 12. března

Výcházka nejen pro seniory nás zavede do okolí Určic. Z Alojzova se vydáme do nedalekého lesa, kde se nachází kámen, který je považován za menhir kmene Ligurů. Cestou do Určic narazíme na výchozy řasových vápenců. V Určicích si prohlédneme sluňáky, jejichž vznik není spolehlivě vysvětlen. Ráno společný odjezd autobusem do Alojzova v 9.30 (st. č. 12), návrat z Určic autobusem do 13:30. Délka trasy asi 5 km. Poplatek 40 Kč.

Hledání jara

sobota 15. března

Březen, za kamna vlezem? Kdepak! My rozhodně lenošit nebudeme. Sobotní vycházka pro rodiny s dětmi nás tentokrát zavede do okolí Studence. Společně se vypravíme Naučnou stezkou Proti proudu času, navštívíme suché poldry a řekneme si, k čemu slouží a proč v nich není voda. Cestou budeme hrát různé hry a pokusíme se najít i vzácný poklad – blížící se jaro! Ráno společný odjezd vlakem z Prostějova v 8:10 do Kaple, návrat z Čelechovic n. H. kolem 12. hodiny. Délka trasy je 4-5 km a je vhodná i pro sportovní kočárky. Poplatek 60 Kč/dítě.

Udržitelné jarní tvoření - seminář pro pedagogy

úterý 18. března, od 8 do 11 hod.

Na praktickém semináři v Ekocentru Iris si představíme, jak předcházet vzniku odpadu při tvoření s dětmi. Bude nás zajímat nejenom samotný výrobek, ale také jeho následná možnost recyklace či kompostování. Připravili jsme tvoření z přírodních materiálů i z odpadů. Využijeme větvič-

ky, ruličky, staré látky, plasty, skořápky od vajíček, karton, zbytky vlny aj. Čeká nás mnoho technik i nápadů. Vhodné pro pedagogické pracovníky MŠ, 1. stupně ZŠ a školních družin. Na seminář je potřeba se předem přihlásit! Cena: 0 Kč.

Vrapač a Doubravský dvůr

středa 19. března

Výcházka nejen pro seniory povede do jarního Litovelského Pomoraví. Z Litovle se podél řeky Moravy vydáme do Národní přírodní rezervace Vrapač, projdeme kolem Nových Zámků, Černého kříže a dojdeme do Doubravského dvora, kde si prohlédneme známou farmu. Ráno společný odjezd vlakem do zastávky Litovel město v 8:10, návrat do Prostějova z Červenky do 15 hod. Délka trasy 8-9 km. Poplatek 40 Kč.

Udržitelně každý den - domácí výroba kosmetiky a drogerie

pátek 21. března

Praktická dílna plná vůní a receptů na výrobky šetrné k životnímu prostředí. Vyroíme si pomádu na rty, měsíčkovou mast na ruce, univerzální čistič do domácnosti, WC bomby, prací prášek a aviváž. Pracovat budeme s bílým octem, sodou, kyselinou citronovou aj. Na dílnu si každý účastník donese 3 malé zavařovací sklenice s víčkem. Akce se koná od 16 hod. v Ekocentru Iris. Poplatek 60 Kč/osoba. Pořádá Základní organizace Oriolus.

Jarní Litovelské Pomoraví

sobota 22. března

Sobotní vycházka pro veřejnost lužními lesy Litovelského Pomoraví. Z Horky nad Moravou se vydáme ke Třem mostům, odtud pokračujeme do Hynkova, kde se zastavíme u známého jezu na řece Moravě. Odtud pokračujeme lužními lesy do Střeně. Ráno společný odjezd vlakem v 8:10 do Horky nad Moravou (přes Senici n. H.), návrat vlakem ze Střeně do 15 hod. Délka trasy 11 km. Poplatek 50 Kč/osoba.

Sifón na řece Valové

středa 26. března

Výcházka nejen pro seniory povede k technickým památkám nedaleko Kojetína. V Uhřetěch navštívíme tzv. akvadukt Vantroky a poté křížení 2 řek Sifon. Odtud se vydáme k novému biocentru v Kojetíně. Ráno společný odjezd autobusem do Uhřetěch v 9:15 (st. č. 2), návrat z Kojetína do 14 hod. Délka trasy 5-6 km. Poplatek 40 Kč.

Uklidme si Hloučelu

sobota 29. března

Tradiční úklid obou břehů říčky Hloučely v úseku mezi Kosteleckou ulicí a tzv. Tíchou. Po úklidu nás čeká opékání špekáčků na ohýnku. Sraz do 9:00 U Abrahámka, pracovní rukavice a pytle budou k dispozici.

PŘIPRAVUJEME:

Letní příměstské tábory:

VZHŮRU DO OBLAK (7.-11.7.)

CESTA DO PRAVĚKU (14.-18.7.)

Tábory jsou určeny dětem ve věku od 1. do 5. třídy ZŠ. Denní provoz je od 7:30 do 16:00. Děti čekají hry venku, tvořivé aktivity, sportovní hry, poznávání přírody, pokusy, vycházky apod. Cena tábora je 2 600 Kč (v ceně je oběd a 2 svačiny, pitný režim, materiál na vyrábění, program).

Kontakt:

ČSOP, Ekocentrum Iris
Husovo nám. 67,
796 01 Prostějov
tel. 603 730 594, 737 898 777
e-mail: iris@iris.cz
www.iris.cz, FB: Ekocentrum Iris

Akce Ekocentra Iris finančně podporuje **Statutární město Prostějov**.

Fortoviny

Fortová pevnost v Křelově se pomalu probouzí ze zimního spánku. O většinu únorových návštěv se postarali vojáci praporečického kurzu od Velitelství výcviku - Vojenské akademie ve Vyškově. Postupně jich během chladného měsíce přicestovalo asi dvě stě třicet. Každá skupina měla výživný program. Po nástupu se vojáci seřadili v muzeu, kde tradičně začíná prohlídka celého objektu, vojáci se dozvěděli něco o historii objektu, obraně pevnosti či o důležitosti Olomouckých předsunutých

pevností během Prusko-rakouské války. Prohlídka pokračovala po interiéru i exteriéru pevnosti, na všechny zvědavé otázky odpovídal průvodce Václav Andrš.

Po prohlídce následovala exkurze do pevnostních ateliérů, návštěvníci si mohli zkusit vykovat přívěšek či hřebík v naší kovárně, či v mincovně vyrazit perněstejský groš. Na hladký průběh dohlížel kastelán pevnosti Roman Prokeš. K dispozici byla i střelnice, kde si vojáci mohli oprášit svůj střelecký um, ostatní

mohli navštívit paní tkadlenou Martinu Holcrovou v její tkalcovně, kde se dozvěděli spoustu zajímavostí o tehdejších uniformách, látkách které se používaly a mnoho dalšího.

Zlatý hřeb dopoledního programu byla přednáška na téma: Řízená prostituce v dějinách „naší“ armády. Tuto přednášku vedl v nejvíce vyhříváné místnosti v celém objektu pplk vz. Mgr. Zdeněk Zeman.

Věřím že se náš program všem návštěvníkům líbil a na podzim nás opět navštíví.

Autor: Václav Andrš

Krajská organizace Koruny České v Olomouckém kraji zve všechny příznivce Fortu XVII. v Křelově

na

ROBOTU

(dobrovolnou pracovní aktivitu)

zaměřenou na odklizení náletových dřevin v okolí pevnosti v sobotu 15. 3. v 9.00 hod.

Občerstvení zajištěno, prohlídka pevnosti, s sebou rukavice.

Přihlášky: pavel.andrs@kcolomouc.cz

Knihovna města Olomouce

Knihovna města Olomouce se připojuje k celostátně vyhlášenému **Březnu – měsíci čtenářů**, kdy v centru zájmu stojí hlavně čtenář a čtení. Knihovna si bude své čtenáře, ale i všechny ostatní návštěvníky, celý měsíc svými programy a službami hýčkat. Dle počtu výpůjček knih, audioknih a e-knih za rok 2024 ocení svého nejlepšího čtenáře.

3D tisk

Nově nabízíme možnost nechat si vytisknout menší věci v různých barvách na 3D tiskárně Prusa MK4. Podrobnosti na www.kmol.cz/3dtisk

každé pondělí | 15:00

nám. Republiky – **H.A.C.K. klub** – klub pro mladé od 10 let. Playstation, 3D pera a 3D tisk, virtuální realita, programování robotů, ... Přihlášky 585 545 123, dosp@kmol.cz

4. 3. | 16:30

pobočka Jungmannova – **Dobří sousedé** – přednáška o výběru vhodných rostlin nejen do záhonů naší komunitní zahrady ZahradniČtení. Součástí akce bude SWAP semínek a zahájíme provoz naší Semínkovny.

10.–14. 3. kromě středy | 9:00–11:00, 12:00–18:00

nám. Republiky – **Týden plný pohádek** – jarní prázdniny s pohádkami Walta Disneyho

11. 3. | 13:00–18:00

pobočka Holice – **Růže** – vyrábění pro každého využívající stránky starých knih

11. 3. | 13:30–16:00

pobočka Holice – **Ukázky technik pro trénování paměti** v rámci Národního týdne trénování paměti (ve spolupráci s Ing. Lenkou Výchladalovou)

11. 3. | 17:00

nám. Republiky – **Co jste o Bulharsku a Sofii určitě nevěděli** – povídání s Marií Tunturovovou o neobvyklostech hlavního města ukrytého mezi velehorami

12. 3. | 9:30

pobočka Holice – **Tvořivé čtení** – malování a tvoření na základě četby úryvku knihy, pro předškoláky a mladší školní děti

12. 3. | 10:00

pobočka Neředín – **Z pohádky do pohádky** – zábavný program pro úplně nejmenší v rámci programu Bookstart. Čeká nás pohádková stezka, knihohrátky a tipy na dětské knížky. Rezervace 737 115 178, neredin@kmol.cz

13. 3. | 10:00

nám. Republiky – **Ikony, symboly a znaky nejen v telefonu** – díky organizaci SeniorOn se bez stresu a s příjemným lektorem naučíme vyznat v záplavě znaků a ikon, které nacházíme v chytrých zařízeních

13. 3. | 9:00–11:00, 12:00–17:00

nám. Republiky – **Jednorozci** – dětská výtvarná dílnička pro milovníky kouzelných bytostí

13. 3. | 16:30

pobočka Jungmannova – **Řízená prostituce v našich vojenských dějinách** (se zvláštním přihlédnutím k posádce Olomouc) – přednáška Zdeňka Zemana, která je navzdory tématu pojata velmi decentně

17. 3. | 14:00–17:00

pobočka Jungmannova – **Označníky** – dílna pro děti a rodiče, výroba onačení záhonků a stromů pro naši komunitní zahradu ZahradniČtení

18. 3. | 17:00

nám. Republiky – **Hudební večery s MFO: Setkání s houslemi** – tradiční i netradiční pohled na královský nástroj, drby ze zákulisí filharmonie i života hudebníků

24. 3. | 13:00–18:00

pobočka Brněnská – **Bájní tvorové a jiná fantastická zvířata** – test znalostí o bájných tvorech spojený s malou odměnou

24. 3. | 15:00–18:00

nám. Republiky – **Deskovky** – pozvánka pro každého, kdo má chuť si společně zahrát klasické i nové stolní hry. Ty si lze půjčit domů.

25. 3. | 13:00–18:00

pobočka Holice – **Cestovatelské pexeso** – soutěž v oblíbené hře, rezervace 730815717, holic@kmol.cz

25. 3. | 16:00

nám. Republiky – **Decoupage** – dílna pro dospělé s oblíbenou ubrouskovou technikou tentokrát s francouzskými náměty. Rezervace 585 545 123, dosp@kmol.cz

26. 3. | 15:00–17:30

pobočka Slavonín – **Vitání jara** – připravíme si květináče a zasejeme semínka rostlinek i poznání

27. 3. | 15:00–17:00

nám. Republiky – **Virtuální Francie** – v rámci Festivalu Bonjour Olomouc nabízíme virtuální patnáctiminutovou procházku po Paříži či možnost poskládat si 3D puzzle francouzského pobřeží. Nutná rezervaci času – 585 545 123, dosp@kmol.cz

28. 3. – 29. 3.

nám. Republiky, pobočky Brněnská a Jungmannova – **Noc s Andersenem** – nocování v knihovně podporující čtení a čtenářské dovednosti a odhalující noční tajemství budov, ve kterých bydlí knihy. Děti od 9 do 12 let se mohou hlásit u svých knihovnic.

SOUTĚŽE

nám. Republiky – **Soutěž o knihu Joa Nesboho** – soutěžní arch najdete v prostorách oddělení pro dospělé čtenáře

nám. Republiky – **Čtenářská výzva 2025** – celoroční soutěž spojená se čtením „zvláštních“ knih

pobočka Tabulový vrch – **Vyzrajeme na lichožrouty** – přineste do knihovny oživlou osamělou ponožku a můžete vyhrát

VÝSTAVY

náměstí Republiky zdobí velkoformátová díla Veroniky Beránkové zabývající se akční malbou abstraktních meditačních krajín a land artem

pobočka Brněnská zve na výstavu obrazů Olgý Sabaan Zemčákové a Pavly Mádrové s názvem Doteky jara. Vernisáž 4. 3. I 17:30

pobočka Jungmannova nabízí procházka českou knižní kulturou od konce 19. století do 60. let 20. století

pobočku Holice oživuje AI svět – obrázky vygenerované umělou inteligencí

Poslední zahrada pozemských rozkoší: Ambiciózní projekt spojuje Olomouc, Bosche a budoucnost umění

Už letos se Hanácká metropole stane středobodem vzniku jedinečného uměleckého projektu nazvaného Poslední zahrada pozemských rozkoší. Jeho základní inspirací je ikonický triptych Hieronyma Bosche, Zahrada pozemských rozkoší. Na rozdíl od jakékoli doslovné či dokumentárně pojeté adaptace však autor připravované divadelní hry Marek Hnila zdůrazňuje netradiční a novátorský přístup k tomuto uměleckému dílu.

„Bosch sám se nechal vést Biblií a proslul tím, že do svých obrazů vkládal širokou škálu symbolů a metafor. Já jsem se pro Poslední zahradu pozemských rozkoší inspiroval právě nekonečnou symbolikou a nadčasovým pojetím Boschova obrazu. Nejde však o žádnou doslovnou rekonstrukci; klíčová je pro mě metaforická rovina a inovativní postupy, které vybočují z tradičních modelů,“ vysvětluje Hnila.

Postapokalyptická Olomouc jako tichý symbol

Děj divadelní hry, která vychází knižně v druhé polovině tohoto roku, a její následné rozhlasové zpracování se odehrávají v postapokalyptické Olomouci. Město se tak stává symbolem ztraceného lidského ruchu i místem plným intimní atmosféry.

„Když si člověk představí gotické kulisy Olomouce bez života, cítí až melancholii z chybějícího ruchu. Právě tento kontrast s dnešní pulzující realitou mě fascinuje, proto jsem se Olomouc rozhodl zakomponovat do zmíněného příběhu,“ dodává autor Marek Hnila.

Zapojení rozhlasu, televize a velká debata o podobě umění

Už letos se kromě vydání knihy chystá i rozhlasová hra ve spolupráci s Českým rozhlasem. Paralelně se připravuje také filmová adaptace, na níž se podílí Česká televize; natáčení by mělo začít ještě le-

tos v Olomouci a jejím okolí. Každá část projektu přitom stojí na samostatném týmu specializovaných tvůrců. Rozsáhlost projektu Poslední zahrada pozemských rozkoší pomůže oslovit milovníky literatury, divadla, rozhlasových dramát i filmových adaptací.

Podle Marka Hnila totiž nejde jen o to napsat knihu, ale také o způsoby, jak ji publikum může přijmout.

„Ambice tohoto projektu a hlavně jeho komplexnost jdou ruku v ruce s naší širokou debatou o tom, jak se umění stává dostupnější a přitom si uchovává svou originalitu. Chceme ukázat, že příběh může být sice představen různými formáty, ale z žádného by neměl uniknout jeho smysl. Díky tomu můžeme dát každému výstupu maximální péči i kvalitu,“ vysvětluje Hnila.

„Během realizace projektu si současně klademe otázku, kam se ubírá budoucnost literatury. Bude i nadále existovat v klasické knižní podobě, nebo se stále více promění do forem jako audioknihy či filmové adaptace?“ přibližuje Hnila.

Umění v mnoha podobách: od knihy až k fotografickým výstavám

Kromě literárního a dramatického zpracování se projekt obrací také k fotografickým výstavám, které mají jít ještě dál v pohrávání si s Boschovým „surrealismem“. Přímou navazují na motivy původního triptychu a zachycují pózy a výjevy z obrazu formou stylizovaných fotografií.

„Na výstavách bychom rádi prostřednictvím fotografií přiblížili fantaskní atmosféru Boschova díla, ovšem zasazenou do současného rámce. Je to zcela jiný formát než kniha, divadlo nebo film, a umožňuje ještě detailnější propojení se surrealistickým nádechem Boschovy tvorby,“ popisuje Hnila.

K doprovodným akcím se řadí také série přednášek na univerzitách a pro širokou veřejnost. Marek Hnila plánuje s posluchači diskutovat nejen o vlastním knižním příběhu, ale i o obecné inspiraci a budoucím vnímání umění v době, která nabízí stále více nových možností.

„Během realizace projektu si současně klademe otázku, kam se ubírá budoucnost literatury. Bude i nadále existovat v klasické knižní podobě, nebo se stále více promění do forem jako audioknihy či filmové adaptace?“ přibližuje Hnila.

Spolupráce s Nizozemskem a cesta do světa

V povaze takto rozsáhlého a novátorského díla se samozřejmě počítá i se zapojením zahraničních institucí. Boschův rodný Nizozemský region je prvním krokem, na který navážou další evropské destinace. Plánovaný překlad do angličtiny by se navíc měl brzy představit celosvětové artové komunitě.

„Osvětová a vzdělávací část je pro nás klíčová. Věříme, že umění má univerzální jazyk. Pokud dílo inspiroje byt' jen několik lidí k zamyšlení, je to samo o sobě úspěch. Boschův svět je tak fascinující, že si zasluhuje pozornost po celé planetě,“ vyzdvihuje Hnila.

Ať už si vyberete knihu, rozhlasovou hru nebo se vydáte na chystanou výstavu, Poslední zahrada pozemských rozkoší slibuje nevšední zážitek. Otevírá prostor pro odvážné interpretace Boschova odkazu a zároveň nastavuje diskuzi o tom, kam se umění a sdílení příběhů mohou v budoucnu ubírat. Počínaje letoškem a v nadcházejících letech se tak Olomouc a okolí stanou místem, kde se o této vzrušující vizi začne naplno debatovat – a tvořit.

Přehled akcí ve Velké Bystřici – březen 2025

Město Velká Bystřice

1.–27. 3. (galeriezet, po – pá 8:30 – 17:00, so + ne zavřeno)

Božena Rossi: Uprostřed cesty, výstava obrazů

Božena Rossi se narodila 14. 3. 1957 v Podbrezové. Studovala malbu u Jana Blažka a Jana Gajdoše na Střední uměleckopřmyslové škole v Uherském Hradišti v letech 1972–1976. Později pokračovala ve studiu u profesora Karla Součka na Akademii výtvarných umění v Praze.

V její malířské tvorbě lze sledovat vývoj od klasických žánrových motivů k abstraktním a symbolickým strukturám, které často zpracovává technikou enkaustiky v jemných pastelových tónech. Postupně se přesunula k abstraktnímu vyjádření, kde hraje důležitou roli barva a samotný proces tvorby. Ve svých obrazech Božena Rossi hledá odraz všudypřítomné reality na podkladě vnitřní meditativnosti. Výsledkem je jedinečná autorská intimní výpověď souznící s jemnou magickou ikonovitostí výsledného díla. Je považována za představitelku současné české lyrické abstrakce a je členkou výtvarné skupiny Položené osmička. Jejím manželem je malíř, grafik a restaurátor Karel Rossi.

1. 3. / Zámecké náměstí, obchůzka městem / so 10:00 – 14:00

Bystřický masopust se zabijačkou

Od 10 hodin se na zámeckém náměstí můžete těšit na předání ostatkového práva, ukázkou zabijačky, vystoupení bystřických folklorních souborů, hostujícího souboru Výkvet i kejklíře. V prodeji budou studené i teplé zabijačkové dobroty, „prdeláčka“ i maso z kotla, masopustní koblihy a koláče, pivo TVARG a bystřické Tvargle a další dobroty. Děti v maskách mohou během masopustního dopoledne bruslit na kluzišti zdarma.

Ve 12 hod. vyrazí průvod maškar i s medvědem ulicemi 8. května, Křížkovského, Nad Skalou a Hliník.

Akce cyklu Hanácký rok v Bystřici, koná se za podpory Olomouckého kraje.

15. 3. / KD Nadační / so 20:00 – 02:00

Josefovské šibřinky

Sportovci zvou na XXIII. Josefovské šibřinky. Hraje HUDBA OLOMOUC,

vstupné: masky 100 Kč, ostatní 150 Kč. Bohatá tombola a občerstvení. Předprodej vstupenek s místenkami v Kulturním a informačním centru Velká Bystřice.

26. nebo 27. 3. / galeriezet / 18:00 – 19:00

Daniel a Lukáš Klánští

Kruh přátel hudby Velká Bystřice zve na komorní koncert bratrského dua z věhlasné pražské hudební rodiny. Pěvec, barytonista Lukáš Klánšský se představí společně se svým bratrem, klavíristou, Lukášem. Vstupné 100 Kč, děti zdarma.

29. 3. / galeriezet / so 17:00 – 18:00

Petr Benda: Skrže modro tuším... – vernisáž výstavy obrazů

Petr Benda (1968) je rodákem z Moravského Krumlova. V jeho tvorbě je patrné prolnutí grafiky s kresbou či malbou, prolnutí hlubotiskové tiskařské techniky s technikou tisku z výšky či dokonce mototypem. Ale prolnutí se může týkat i prolínání tvarů, dialogu mezi volným prostorem a definovanými strukturami. Prolnutí může znamenat i prolínání myšlenkových a pocitových vztahů, které provázejí autorovo pozorování světa a jeho zákonitostí.

1. 3. Bystřický masopust se zabijačkou

10–12 h | Zámecké náměstí | 12–15 h | obchůzka v ulicích města
Pořádá soubor Haná | Robert Šolc 736 537 331 | www.souborhana.com

„Zhosta chaso, zhosta, konec masopusta, ostatke se krátijó, jož se nenavrátijó!“ bude znít Bystřicí.
Náměstí provoní zabijačkové dobroty i masopustní koblihy.
Kluziště během masopustního dopoledne pro bruslaře v maskách ZDARMA
Ve 12 hodin vyrazí průvod maškar i s medvědem ulicemi 8. května, Křížkovského, Nad Skalou a Hliník.

Hanácký rok v Bystřici®

Starobylé tradice lidové kultury Hané zahrnují písně, lidovou hudbu, tanec, zvyky a obyčeje, krojové bohatství, řemesla i gastronomii.
Rok života na hanáckém venkově.

 Olomoucký kraj

Město Velká Bystřice **Kulturní lázně regionu**

Kulturní a informační centrum Velká Bystřice
Zámecké náměstí 775, 783 53 Velká Bystřice, tel.: (+420) 734 236 502, e-mail: kic@mvb.cz, www.velkabystrice.cz

Přehled akcí ve Velké Bystřici – březen

ti... Divák může na Bendových grafikách podle svého vnitřního ustrojení spatřovat dění z mikro nebo makrosvěta, segmenty strojních součástí a třeba i srážky galaxií. Benda je také členem Klubu výtvarných umělců Horácka Žďár nad Sázavou a Studia BEKANEŠŠ. Profesně působí jako pedagog na třebičském státním gymnáziu. Výstava potrvá do 22. 5.

Připravujeme na duben:

Aprílové divadlení

6. 4. Carole Greep: **Úhlavní přátelé**, komedie, DS Amadis Brno
12. 4. Luděk Strašák: **Tarsan**, muzikál, Spojené farnosti Zbraslav (bonusové představení)

13. 4. bří Mrštíkovi: **Maryša**, klasické drama, DS Slavkov u Brna

20. 4. Bengt Ahlfors: **Popel a pálenka**, černá komedie, DS Vojan Libice nad Cidlinou

27. 4. Clément Michel: **Ani o den dýl**, komedie, ŠAMU Štítina
Začátky představení v 18 hod. Zvýhodněné abonenty na všechna představení po celý březen v předprodeji v Kulturním a informačním centru ve Velké Bystřici.

Připravujeme na květen:

24. 5. Běž domů, Ivane!

Multižánrový festival k 35. výročí odsunu Rudé armády. Unikátní vystoupení kapel Pražský výběr, The Plastic People

of the Universe, Ingott a Gangalabasta ve vojenském prostoru Libavá – lokalita „Malá Moskva“ u Staré Vody. Doprovodné programy: výstavy, prohlídky, přednášky – sledujte web bezdomuivane.eu. Pořádají město Velká Bystřice a Město Libavá s podporou Vojenského újezdu Libavá, Okrašlovacího spolku Lubavia a společnosti Post Bellum, pod záštitou Ministerstva obrany Jany Černochové. Vstupné do 31. 3. 899 Kč, od 1. 4. 1199 Kč. Možnost zakoupit vstupenky elektronicky: Goout

Vstupenka slouží též jako povolení k průjezdu po komunikaci Mrsklesy – Libavá v den akce a k parkování zdarma na místě.

Košť slivovice a ostatních ovocných destilátů v Luděrově

Již 10. ročník košty slivovice soukromých pěstitelů proběhl 22. února 2025 v Luděrově. Setkání tradičně pořádá zapsaný spolek U nás, který po mnohaleté rekonstrukci sýpku dále opečovává a vdechuje jí život. Soutěžilo se v kategoriích: švestka, ovocné směsi, hruška a ostatní druhy. Přihlášeno bylo tentokrát 26 vzorků, jejichž kvalitu hodnotila porota složená z odborníků i laiků. Všichni producenti obdrželi diplom, 5 nejlepších získalo věcné ceny. V ceně stokorunového vstupného bylo také občerstvení a 5 degustačních kuponů. Hřejivou a útulnou atmosféru setkání proteplilo venkovní sluníčko i plápolající krb.

Foto: Dagmar Tichá

Masopustní prohlídky – zahájení návštěvnické sezóny 2025 na hradě Šternberk

V sobotu 1. března zahájíme na hradě Šternberk návštěvnickou sezónu 2025. A jelikož se nepochybně jedná o slavnostní událost, připravujeme pro naše návštěvníky speciální Masopustní prohlídky. První prohlídka začne v 10 a poslední v 15 hodin.

Interiéry hradu Šternberk budou vyzdobené v duchu masopustu, chybět nesmí stylové kostýmy našich průvodců. Těšit se můžete na speciální výklad, který přiblíží tradice a zvyky, které se k tomuto svátku pojí. Na závěr prohlídky obdrží všichni návštěvníci malou pozornost v podobě masopustních koblih, které pro vás připravíme přímo v Liechtensteinské kuchyni. Věříme, že si v sobotu 1. března 2025 naleznete cestu na hrad Šternberk a společně s námi zahájíte novou návštěvnickou sezónu.

Vstupné – Masopustní prohlídky

Základní – 240 Kč
Snížené (senioři, studenti) – 190 Kč
Děti (6 – 17 let) – 70 Kč
Děti do 5 let – zdarma

Po celý březen bude možné navštívit hrad Šternberk o sobotách a nedělích v časech 10–15 hodin. Návštěvníci mohou volit ze dvou základních okruhů. Vstupné do hradu zůstalo ve stejné výši, jako v roce 2024. Těšíme se na viděnou.

Vstupné – základní okruhy:

Základní – 200 Kč
Snížené (senioři, studenti) – 160 Kč
Děti (6 – 17 let) – 60 Kč
Děti do 5 let – zdarma

STÁTNI HRAD ŠTERNBERK
MASOPUSTNÍ PROHLÍDKY

SOBOTA 1. BŘEZNA 2025 / 10–15 HODIN

OCHUTNÁVKY KOBLIH V HRADNÍ KUCHYNI
KOSTÝMOVANÉ PROHLÍDKY HRADU
TEMATICKÝ VÝKLAD PRŮVODCŮ

WWW.HRAD-STERBERK.CZ

MOŽNOST NÁKUPU VSTUPENEK ONLINE / REZERVACE TEL. 725 718 059

Antické báje a mýty na hradě Šternberk

Státní hrad Šternberk nabízí všem návštěvníkům netradiční prohlídku hradu s názvem „Antické báje a mýty“. Prohlídka se uskuteční v sobotu 15. 3. 2025 se začátky v časech 10 a 13 hodin.

V rámci netradiční prohlídky přiblížíme našim návštěvníkům svět antiky prostřednictvím řecko-římské mytologie, bájí a legend zrcadlící se na uměleckých památkách hradu Šternberk. V rámci prohlídky navštívíte obě patra hradu, kde vám naši průvodci představí na instalovaných exponátech řeckou mytologii. Více informací naleznete níže v anotaci prohlídky. Návštěvníci zaplatí základní vstupné odpovídající prvnímu okruhu. Těšíme se na vaši návštěvu.

Vstupné:

Plné: 200 Kč
Snížené: 160 Kč
Děti 6–17 let: 60 Kč
Začátky prohlídek:
10 a 13 hodin

Rezervace:

Tel. 585 012 935, 725 718 059
Možnost zakoupení vstupenky on-line.

Anotace:

Návštěvníkům se kupříkladu osvětlí postavení Dia a jeho manželky Héry, s kým se Zeus musel vypořádat, než se prosadil do čela řecké božské společnosti a jak se jmenovalo a vypadalo v představách antického lidu peklo. Nemine se bez povšimnutí Apollón a jeho družky Múzy, seznámíme se s pohnutým,

Státní hrad Šternberk
zve na speciální prohlídku

ANTICKÉ BÁJE A MÝTY

sobota 15. 3. 2025 / 10 a 13 hodin

Svět antiky prostřednictvím
řecko-římské mytologie, bájí
a legend zrcadlící se na
uměleckých exponátech
hradů Šternberk.

rezervace: 585 012 935 / 725 718 059
Možnost nákupu vstupenek on-line.

www.hrad-sterberk.cz

útrpným osudem Prométheovým s dobrým koncem, nevynecháme sílu lásky Orfea k Eurydice, tragický skon tohoto legendárního Thráka a ani vliv zobrazování Orfea na rané ztvárňování Ježíše Krista. Chcete-li se dovědět, kdy se během svého životního běhu největší řecký hrdina při dobývání Tróje Achilles ocitnul v ženských

šatech a jako žena byl nucen i vystupovat, využijte naši nabídky.

Vedle okrajově dotčené války trojské se nepomene jiný přeslavný příběh z mnohiny antických bájí: výprava Iásonova za zlatým rounem. Ve spojitosti s předmětem snažení Argonautů se rozebere rovněž fenomén Řádu zlatého rouna, jeho promítnutí se do země Koruny české. Mezi nositeli řádu byli též vlastníci hradu Šternberk a v jeho areálu je to znát. Uvedené a další relevantní témata budou demonstrovány na široké škále uměleckých děl deponovaných na objektu formou obrazů i sochařských prací a zavítáme přitom do obou pater hradu.

KULTURNÍ PŘEHLED • BŘEZEN 2025

Městské kulturní středisko Konice, příspěvková organizace • zámek, Kostelní 46, 798 52 Konice, tel.: 582 397 250, 601 590 007, e-mail: kultura@konice.cz

VÝSTAVY

Do 14. března / Zámecká galerie

Ilustrovaná mašle

Markéta Šindelářová a Lucie Hradilová

21. března–11. dubna / Zámecká galerie
Příběhy světa – Jana a Michal Hejlvi

Vernisáž v pátek 21. března v 17.00 hodin
Vernisáž doplněna přednáškou Jany Hejlové s názvem Cesty, které spojují

21. března–11. dubna / Zámecká galerie
Prodejní velikonoční výstava
Vstupné dobrovolné / Přístup zajišťuje TIC Konice

KONCERTY

Středa 19. března v 19.00 hodin / Koncertní sál zámku

Čtvero ročních období

Jan Meisl – bajan

Vstupné: 150 Kč / Pro členy KPH Konice: 130 Kč / ZTP/P: -50 % z uvedených cen / Žáci a učitelé ZUŠ Konice: vstup zdarma

DIVADLA

Středa 5. března, odjezd v 17.30 hodin
z autobusového nádraží v Konici / Moravské divadlo Olomouc

Noc na Karlštejně

(zájezd na muzikál již vyprodán)

Sobota 15. března, odjezd v 6.00 hodin
z autobusového nádraží v Konici / Praha – Studio DVA divadlo

Bez roucha

(zájezd na divadelní komedii již vyprodán)

AKCE

Sobota 1. března v 8.00 / Komunitní centrum Konice

Masopustní průvod Konicí

Podrobnosti k jednotlivým akcím na samostatných plakátech

Sobota 8. března ve 20.00 / Kulturní dům Jesenec
2. hasičský ples SDH Konice

hudba: NO-PROBLEM / moderuje Láďa Sovjet Rus / bohatá tombola / svoz i rozvoz viz plakát

KNIHOVNY

Městská knihovna Konice (zámek Konice, 1. patro), tel.: 582 396 487, www.konicka.knihovna.cz
Půjčovni doba: pondělí, středa, pátek: 9.00–11.00 a 11.30–16.00 hodin / Služba – balení knih
Křemeneč – půjčovni doba: pátek 16.00–17.30 hodin
Nová Dědina – půjčovni doba: středa 17.00–18.00 hodin

ZÁMEK KONICE

Turistické informační centrum / Muzeum řemesel Konicka, z. s.

Po – Pá: 9.00–12.30 a 13.00–16.00 hodin
Mimořádné prohlídky skupin osob zajistíme pouze na objednávku, tel.: 582 334 987, 739 333 721 / e-mail: icko.konice@seznam.cz

Prohlídkové trasy barokního zámku Konice a expozice Muzea řemesel Konicka, z. s., probíhají s průvodcem. Začátek prohlídky je vždy v celou hodinu, kromě 12.00 hodin. Poslední prohlídka je hodinu před ukončením otevírací doby. Minimální počet na prohlídku jsou 2 osoby. Doba prohlídky trasy „A“ (expozice řemesel a komentovaná prohlídka zámku) je 45 minut. Trasa „B“ (expozice řemesel) 25 minut. Vstupenky zakoupíte v informačním centru. Nabízíme prodej suvenýrů a regionálních produktů. Vstup na aktuální výstavu do zámecké galerie je součástí prohlídkové trasy „A“ nebo samostatně – zajišťuje infocentrum. Více informací: www.mekskonice.cz

KOMUNITNÍ CENTRUM

Sobota 1. 3. od 8.00 hodin / Masopustní průvod Konicí
Sobota 15. 3. od 17.00 do 19.00 hodin / Country tance
Sobota 22. 3. od 9.00 do 16.00 hodin / Bazárek pro děti – sezóna jaro / léto (příjem věcí v pátek 21. 3. od 17.00 do 19.00 hodin)
Pátek 28. 3. od 17.00 hodin / Sousedský večer s filmem Vlvy (promítání od 19.00 hodin)
Sobota 29. 3. od 8.00 hodin / Uklidíme Česko
Podrobnosti k jednotlivým akcím najdete na plakátech.

Pravidelné aktivity v Komunitním centru:

Pondělí 16.15 hodin – jóga s Michaelou / Pondělí 18.00 hodin – cvičení pro ženy I.
Středa 17.00 hodin – cvičení pro ženy II. / Středa 18.00 hodin – jóga s Danou

Aktuální pravidelné i připravované aktivity komunitního centra sledujte na webových stránkách města Konice, Facebooku a nástěnce v podatelně MěÚ.
Kontakt: Vrchlického 386, Konice / Mgr. Jitka Klemsová, DiS / tel.: 702 269 964 / e-mail: jitka.klemsova@konice.cz

Základní organizace Českého zahrádkářského svazu Konice ve spolupráci s Regionem HANÁ

pořádají přednášku na téma

Zásady správných výsevů zeleniny, bylinek a květin

úterý 11. 3. 2025 v 17:00
v komunitním centru v Konici

Na přednášce s odborníkem Ing. Prášilem ze SEMO Smržice se zaměříme na základy, zásady a nejčastější chyby při výsevu semen. Probereme například, kdy je nevhodnější výsev jednotlivých druhů, jakou vybrat zeminu, vhodnost odrůd pro tuto oblast a mnoho dalšího.

Jsmo spolu - komunitní činnost v Regionu HANÁ, CZ.03.02.01/00/22_008/0000114

48. ročník dálkového a turistického pochodu
pořádá KČT JAROMĚŘICE

JARNÍ PŘÍRODOU

v sobotu 15.3.2025

Trasy: Pěší - 7 km, 16 km, 23 km, 38 km
Cyklo - 10 km, 30 km, 65 km

Prezentace a start: 7:00 - 10:00 hod. v Hanácké Krčmě
Cíl: v Hanácké Krčmě do 17:00 hod.
Startovné: Děti do 15 roků 10,-Kč, dospělí 40,-Kč

Odměna: Tradiční - sladká medaile, pamětní list, upomínkový předmět

Pochod se jde za každého počasí na vlastní nebezpečí - Zdráví došl a dojeří !!!

Audience u císaře Karla I. na zámku v Brandýse nad Labem 2025

17. květen 2025
9:30–16:00

Rodinný Penzion Majorka

Nově a stylově zrekonstruovaný secesní dům postavený Janem Husičkou v letech 1867–1872. Statek s kornou býval ve své době nejkrásnějším domem v obci Slatinice. Manželé Husičkovi měli dceru Marii, která se po I. světové válce provdala za Františka Koudelku, důstojníka rakouské armády, který se narodil v nedalekých Drahanovicích. Marie Koudelková Husičková byla zvaná podle hodnosti svého manžela „Majorka“. Dnes je z bývalého statku stylový penzion, který svým návštěvníkům nabízí ubytování v šestnácti pokojích. Pro náročné klienty je připraveno VIP apartmá Pekárna, vybavené stylovým nábytkem a americkými kamny.

Všem hostům je k dispozici společenská místnost a dále se v objektu penzionu nachází stylově zařízený prostor Pekárny. Oba tyto prostory lze využít pro firemní večírky, oslavy narozenin, rauty a jiné společenské akce. Pro školení a semináře nabízí penzion

vlastní vybavenou školící místnost pro 40 osob.

Lázně Slatinice a. s.,
Slatinice 29, 783 42,
www.lazneslatinice.cz,
recepce@lazneslatinice.cz

XI. ples Koruny České v Křelově

Po dlouhých pěti letech způsobených covidem a následnou rekonvalescencí i lenošením jsme na sv. Valentýna 14. února uspořádali další ples v prostorách barokního Fortu XVII v Křelově. Šlo spíše o komorní setkání, ale ve velmi zajímavém prostředí a s pestrým programem. Již v 19.00 hod. vybídla přítomné k tanci kapela Naostro pod vedením kapelníka Jiřího Krejčíře, o dvě hodinky později moravský zemský hejtman Pavel Andrš všechny účastníky oficiálně přivítal a Trubačí zemí Koruny české z Moravského divadla v Olomouci zahájili ples Svatováclavským chorálem. Následovala společná večeříčka v podobě vepřových řízků a bramborového salátu z restaurace Senimo, kávovar vrněl téměř nepřetržitě, pil se Sauvignon a později Dornfelder. V jedné z tanečních pauz vyrazili zájemci s průvodcem Václavem Andršem na prohlídku fortového muzea a později s kastelánem Romanem Prokešem na průzkum tkal-

covské, kovářské a tiskařské dílny, v mincovně si každý mohl na památku vyrazit svoji minci a vyzkoušet si svoje střelecké umění ve fortové střelnici. V pestré tombole nechyběly mistrovské výrobky absolventů Střední školy řezbářské v Tovačově, pochutiny Kaiser Franz Josef, kolekce

kávy a čaje prodejny Tea-pek v Kateřinské ulici i elektronika prostějovské společnosti Globesystem v Plumlovské ulici. Bylo to velmi zajímavé, poučné a pohodové setkání. .

Foto: Dagmar Tichá

Toto číslo vyšlo s podporou Lékárny U černého orla v Prostějově

Časopis vychází s podporou Koruny České

zelení A DOBA – měsíčník zelených hnutí

Vydává Zelený kruh Olomouc. Náklad 2 500 výtisků. Uzávěrka 15. dne v měsíci.
 Šéfredaktor MUDr. Pavel Andrš, výtvarný redaktor Jiří Komár Jurečka
 Redakce: V Kotlině 4, 779 00 Olomouc, tel./fax: 585 436 926
 e-mail: zeleny.kruh.ol@mybox.cz, http://www.zelenykruholomouc.cz
 Objednávky na adrese redakce.

Registrováno referátem kultury OkÚ Olomouc pod číslem MK ČR E 12634.
 Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpným závodem Severní Morava, č. j.: 543/97 - p/1 ze dne 10. 2. 1997

adresát:

Tištěnou verzi tiskneme na recyklovaném papíře běleném bez použití chlóru